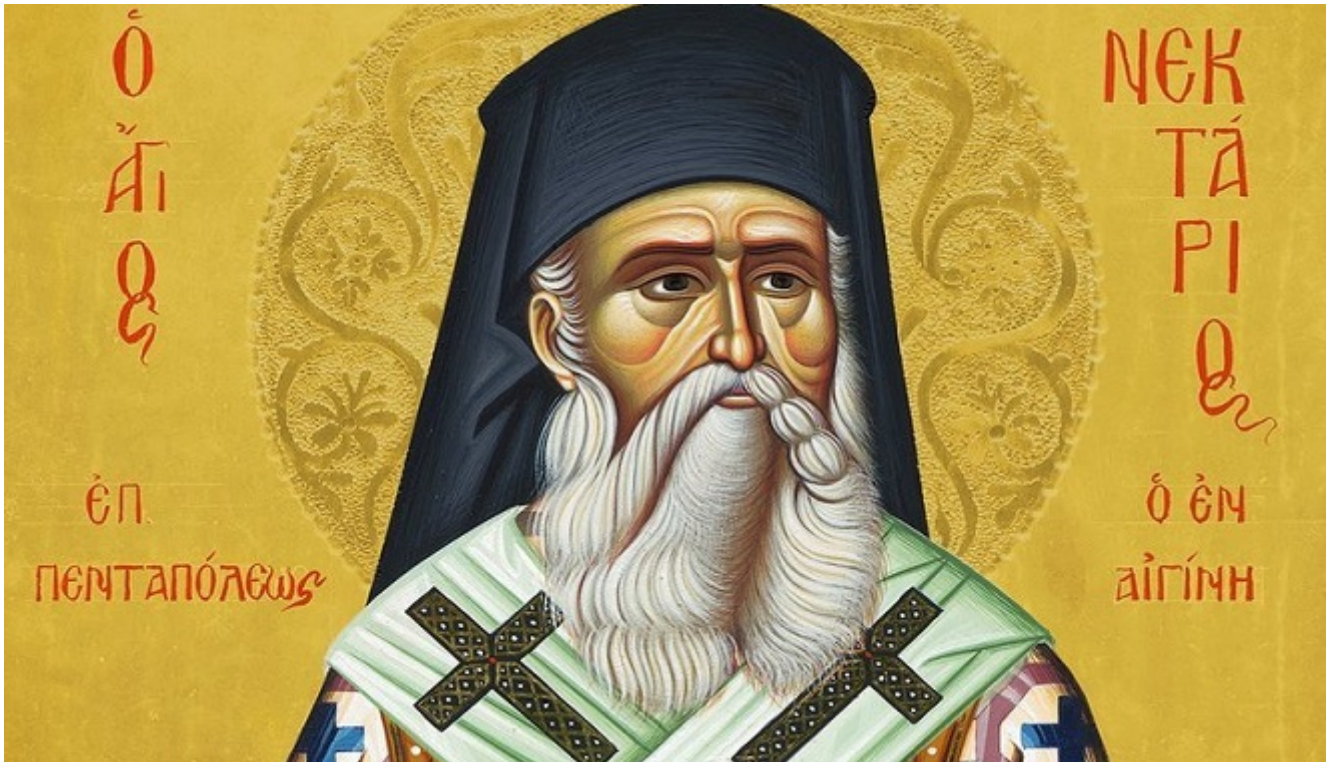

Ένα σύντομο σημείωμα για το βίο του Αγίου Νεκταρίου και ερμηνευτική προσέγγιση σε λόγο του προς τους νέους

[Ορθοδοξία / Αγιολογία](#)

[Μητροπολίτης Μάνης Χρυσόστομος](#)

Ο μέγιστος και λαμπρός Ιεράρχης της Εκκλησίας μας, ἅγιος Νεκτάριος, καταγόταν από την Σηλυβρία της Θράκης και γεννήθηκε την 1 Οκτωβρίου 1846 από ευσεβείς γονείς.

Κατά κόσμον το ὄνομά του ἦταν Αναστάσιος Κεφαλᾶς. Ἐμαθε τα πρῶτα γράμματα στην πατρίδα του και συνέχισε στην Κων/λη, συγχρόνως εργαζόμενος. Ἐζησε την παιδική του και εφηβική ηλικία με σωφροσύνη και αγνότητα. 20 χρονῶν γίνεται δάσκαλος στο χωριό Λιθί της νήσου Χίου και αρχίζει το ἔργο της προσφοράς και της μαρτυρίας Χριστοῦ.

Ποθούσε τον μοναχικό βίο, γι' αυτό και το 1876 ἐκάρη μοναχός στη Νέα Μονή της Χίου, ὅπου παρέμεινε 3 χρόνια. Το 1877 χειροτονήθηκε διάκονος.

Αργότερα ἦλθε στην Αθήνα για συνέχιση των σπουδῶν του και γράφεται το 1892

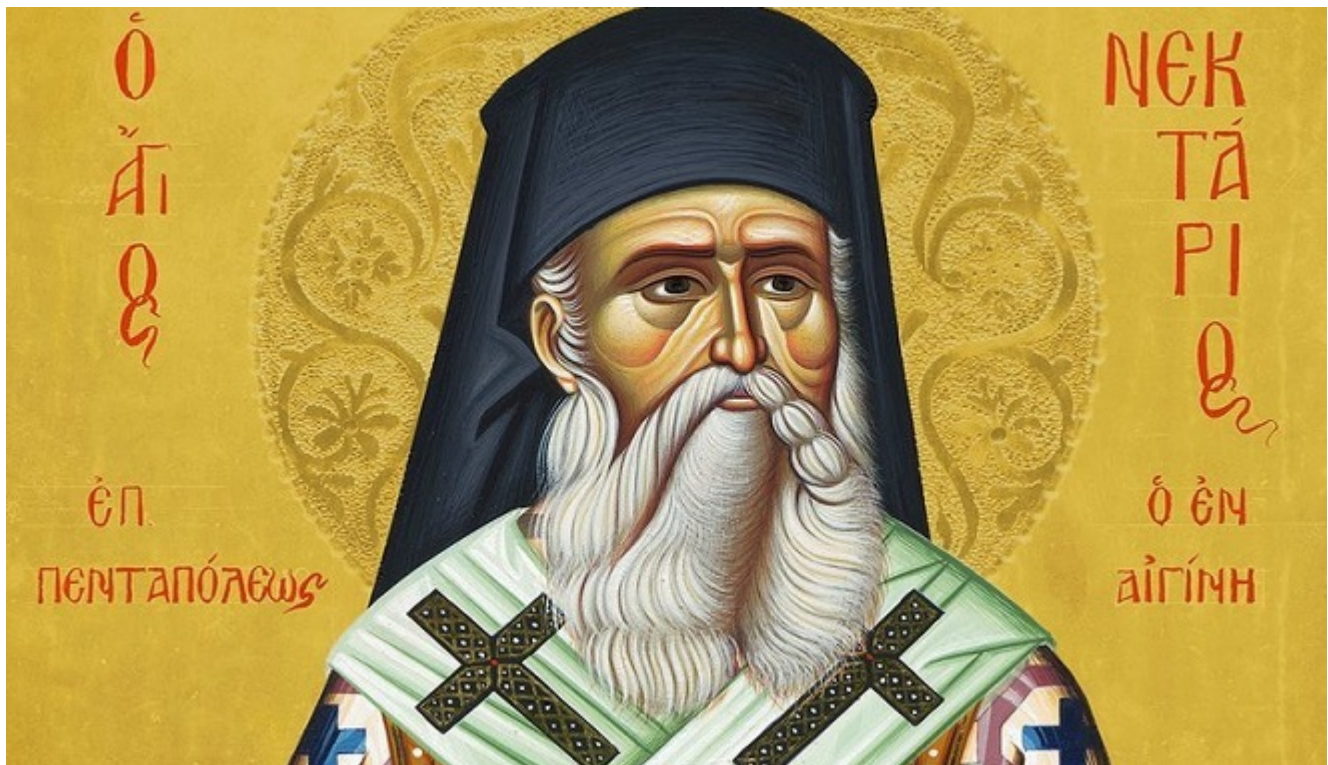
στη Θεολογική Σχολή. Ως σπουδαστής διακρινόταν για το ήθος και την επίδοσή του.

Όταν πήρε το πτυχίο του, έφυγε για την Αλεξάνδρεια, όπου ο εκεί Πατριάρχης Σωφρόνιος τον χειροτόνησε πρεσβύτερο στον πατριαρχικό ναό του Αγ. Σάββα το 1886. Και το 1889 χειροτονείται Μητροπολίτης Πενταπόλεως στον Ι. Ναό Αγ. Νικολάου Καΐρου και εργάζεται στον αμπελώνα του Κυρίου με θείο ζήλο και εξαιρετική αυταπάρνηση.

Από διάφορες όμως συκοφαντίες και ζηλοτυπίες τον ηνάγκασαν να φύγει από την Αλεξάνδρεια και να έλθει στην Αθήνα, πάμφτωχος, συκοφαντημένος και αδικημένος, όπου και διορίζεται, μετά από πολύ κόπο, ιεροκήρυκας στην Εύβοια (1891) πρώτα και στην Φωκίδα (1893) αργότερα.

Το 1894 αναλαμβάνει την διεύθυνση της Ριζαρείου Εκκλησιαστικής Σχολής που διακόνησε με τα σπάνια πνευματικά και ψυχικά του χαρίσματα για 16 ολόκληρα χρόνια. Ο ίδιος ήταν ένα ολοζώντανο υπόδειγμα αγιότητας στους σπουδαστές. Αλλά και σ' όλο το λεκανοπέδιο της Αττικής η δράση του ήταν ωφέλιμη και οικοδομητική για τον πιστό λαό. Το 1898 επισκέφθηκε το Άγιον Όρος και συνδέθηκε πνευματικά με τον εκεί γέροντα Δανιήλ. Στην Αθήνα είχε φιλία με τον παπά - Νικόλα Πλανά, τον π. Ιερώνυμο Σιμωνοπετρίτη και με άλλους ευλαβείς κληρικούς.

Όταν παραιτήθηκε (το 1908) για λόγους υγείας από την θέση του διευθυντού της Ριζαρείου, απεσύρθη στην Αίγινα, στο μοναστήρι της Αγ. Τριάδος, που είχε ιδρύσει το 1904.

Στην Αἴγινα διήλθε τα υπόλοιπα χρόνια της ζωῆς του με αυστηρά ασκητική ζωή, με οσιότητα βίου, με μεγάλη ταπείνωση και πολλή προσευχή. Εκεί ἔγραψε και τις πιο πολλές μελέτες του. Θεωρεῖται ο πολυγραφότατος ἅγιος των τελευταίων αἰώνων.

Σε ηλικία 74 ετών, παρέδωκε το πνεύμα στον Κύριο, στις 9 Νοεμβρίου 1920 στο Αρεταίειον Νοσοκομεῖον Αθηνών. (Σήμερα διατηρεῖται στον δεύτερο ὄροφο το δωμάτιο, ὅπου εκοιμήθη ο ἅγιος και ἔγινε και το πρώτο θαύμα, ως προσκυνηματικός χώρος).

Το σκήνωμα μεταφέρθηκε στην Αἴγινα και τάφηκε στο προαύλιο της μονῆς. Στις 3 Σεπτ. του ἔτους 1953 ἔγινε με πολύ ευλάβεια η ανακομιδή του λειψάνου του ἀπ' ὅπου ἀνέβλυζε ευωδία και μύρο.

Ὅταν ζούσε ο Αγ. Νεκτάριος ἔκαμε πολλά θαύματα με την δύναμη της προσευχῆς του. Ἀλλά κυρίως μετά την κοίμησή του ὅπως και τα τελευταία χρόνια πολλά εἶναι τα θαύματα που ενεργεῖ δι' αὐτοῦ η Χάρις του Θεοῦ σ' αὐτούς που προστρέχουν κοντά του και τον επικαλοῦνται με πίστη.

Η συνείδηση του ὀρθοδόξου λαοῦ πολύ νωρίς τον εἶχε ανακηρύξει ἅγιον και ὄσιον. Ἐπίσημα δε, η αγιοκατάταξή του ἔγινε με «Πατριαρχικήν Πράξιν», το 1961 και καθορίστηκε η μνήμη του να τελεῖται στις 9 Νοεμβρίου, ἡμερομηνία της εκδημίας του προς τον Κύριον. Το δε 1998 το Πατριαρχεῖο Αλεξανδρείας με «Συνοδική Διαγνώμη» ἐξεζήτησε την συγγνώμη του Ἀγίου για την γνωστή δοκιμασία και τον

παραπικρασμό του.

Είναι πλέον γνωστή η συρροή από κάθε τόπο και από το εξωτερικό, του πιστού λαού, στο μοναστήρι του, και στον τάφο του για να τον προσκυνήσουν και να πάρουν την ευχή του, όπως χαρακτηριστικά λέγεται.

Ημείς, ο ελάχιστος εν Επισκόποις, ευλαβούμεθα παιδιόθεν τα μέγιστα τον Άγιον των χρόνων μας, Επίσκοπο Πενταπόλεως και πνευματικό έφορο της νήσου Αιγίνης, Άγιο Νεκτάριο τον θαυματουργόν, τον έχουμε πατέρα και προστάτην και διηνεκώς επικαλούμεθα ταίς πρεσβείαις του επί πάντας διά το έλεος και την Χάριν του Σωτήρος Κυρίου ημών Ιησού Χριστού.

Στη συνέχεια παραθέτουμε μία ερμηνευτική προσέγγιση στο λόγο του Αγίου προς τους νέους: Ο Άγιος Νεκτάριος ως ιεροκήρυξ στην περιοχή της Φθιώτιδος, εξεφώνησε ένα υπέροχο λόγο στο Γυμνάσιο της Λαμίας στις 8 Νοεμβρίου του έτους 1893. Ο λόγος αυτός, που αργότερα ο ίδιος ο άγιος τον εξέδωσε, απευθύνεται στους νέους της εποχής εκείνης, έχει όμως εξαιρετικό ενδιαφέρον και για την σημερινή νεότητα. Το θέμα της ομιλία του ήταν : “Η κλήσις των εφήβων εν τη κοινωνία”.

Στον πρόλογό του χρησιμοποιεί τέσσερα πολύ χαρακτηριστικά και ουσιώδη ρήματα: Λέγει στους μαθητές ότι “... θα υπομνήσω υμίν, όσα ήδη καλώς εδιδάχθητε, προτρέψω δε υμάς εις την των δεδιδαγμένων ακριβώς τήρησιν, ενθαρρύνω υμάς προς τους πνευματικούς αγώνας, και ενισχύσω υμών το φρόνημα προς την της αρετής ενάσκησιν”. Στη συνέχεια, αιτιολογεί τον λόγον για τον οποίο κάμνει την ομιλία του αυτή. “Το προς υμάς τούτο καθήκον μου εθεώρησα τοσούτω επιβάλλον, και κατεπείγον, όσω σπουδαία και επείγουσα τελεί η εφηβική ηλικία και σπουδαία μεν διά την επιλαχούσαν αυτή μεγάλην αποστολήν, επείγουσαν δε, διά το βραχυχρόνιον αυτής, καθ’ ο δέον να συντελεσθώσι πολλά και μεγάλα”.

Χαρακτηρίζει την εφηβική ηλικία σαν την πιο σπουδαία απ’ όλες τις ηλικίες “διότι οίός τις κατ’ αυτήν αναδειχθή, τοιούτος και τον βίον διανύει”. Επομένως, συνεχίζει ο άγιος ομιλητής, χρειάζεται ένας αγώνας επιμέλειας και φροντίδας στην ηλικία αυτή με σκοπό ν’ αποκτήσει την αρετή, να γεμίσει με θεάρεστα έργα. Και δεν περιφρονεί καθόλου το νεαρόν της ηλικίας, αλλά τουναντίον τους δημιουργεί το αίσθημα της ευθύνης για το μέλλον της πατρίδος. Τονίζει χαρακτηριστικά : “Ιδού υμείς μετ’ ολίγον άνδρες τέλειοι, εις δε τας χείρας υμών το έθνος παραδώσωσι πάντα τα κειμήλια, τας δυνάμεις, τον στόλον, τον στρατόν, τα αξιώματα, την παιδείαν, τας επιστήμας, τας τέχνας, την προγονικήν εύκλειαν, τον πλούτον, την δόξαν, την ευημερίαν του Έθνους και το μεγαλείον του. Ιδού μετ’

ολίγον, η διοίκησης του κράτους, η εξουσία, το βήμα, η βουλή, τα δικαστήρια, η Εκκλησία, οι ιεροί άμβωνες και πάσαι αι της πολιτείας λειτουργίαι παραδίδονται εις χείρας σας “.

Άλλωστε την προτροπή του αυτή για την απόκτηση των αρετών δεν την αφήνει μετέωρη. Θέλει να βοηθήσει ειλικρινά τους ακροατές του στον δύσκολο αυτό αγώνα. Και έρχεται στο πρακτικό μέρος της ομιλίας του: “Δεύτε εξετάσωμεν πως προαλειφόμενοι και τι πράττοντες δύνανται στερρή τω βήματι βαίνοντες να βαδίσωσιν ακλινώς την οδόν της αρετής, να αγαπήσωμεν αυτήν, και να στεφθώσιν επ’ αυτής”.

Και όπως όλοι οι μεγάλοι Πατέρες της Εκκλησίας, έτσι και ο άγιος Νεκτάριος αρχίζει από την αυτογνωσία. Είναι το πρώτιστο χρέος. “Ανάγκη να γνωρίσωμεν εαυτούς”. Μόνο με θεμέλιο την αυτογνωσία μπορεί κανείς και την ψυχική του υγεία να βρεί, αλλά και να αποκτήσει τις αρετές, να φθάσει στη θεογνωσία και την ετερογνωσία. Θεωρεί την γνώσι του εαυτού σαν τον αληθινό οδηγό προς την αρετή. Και επεξηγεί: “Ο άνθρωπος γινώσκων εαυτόν γινώσκει ότι είναι ον λογικόν, νοερόν και αυτεξούσιον, επομένως ότι είναι ον θρησκευτικόν, κοινωνικόν, ηθικόν, ελεύθερον, θείου νού δεκτικόν, και πνευματικώς αθάνατον. Το λογικόν, επιβάλλει αυτώ, το ορθώς διανοείσθαι κρίνειν και συλλογίζεσθαι. Το αυτεξούσιον, το πράττειν και ενεργείν κατά τας απαιτήσεις του πνεύματος, το δε νοερόν το προνοείν περί του πνεύματος. Το θρησκευτικόν, διδάσκει φοβείσθαι τον Θεόν, το κοινωνικόν, το υποστηρίζειν τας κοινωνίας, το ηθικόν, το τηρείν τους θείους και ανθρωπίνους νόμους, το ελεύθερον κρατείν εαυτόν αδούλωτον τοις πάθεσι, το θείου νού δεκτικόν, την επιζήτησιν του θείου φωτός. Το δε πνευματικώς αθάνατον, την τήρησιν του πνεύματος εν αγνότητι και καθαρότητι”.

Προχωρεί έπειτα, ο γλαφυρότατος Άγιος Νεκτάριος, στο κέντρο της ομιλίας του. Παίρνει και εξετάζει ένα - ένα τα βασικά καθήκοντα προς τον Θεόν, προς τον

πλησίον και προς τον εαυτόν. Με πολύ βαθύτητα και μεθοδικότητα αναπτύσσει το θέμα της θεοσέβειας που την κατατάσσει στην πρώτη γραμμή για να οικοδομηθεί ο ενάρτεος βίος. Στην συνέχεια, ομιλεί για την δικαιοσύνη, βάση για τα καθήκοντα προς τον πλησίον και για την μεγάλη αξία της αλήθειας, την οποία θεωρεί “τελειοποιόν της αρετής”. Το τέταρτο βασικό του θέμα είναι η επιστήμη. Γράφει χαρακτηριστικά γι’ αυτήν ο λόγιος ιεράρχης: “Ως η αλήθεια τελειοί και αναδεικνύει εικόνα Θεού τον άνθρωπον, ούτω και η επιστήμη αναδεικνύει αυτόν το υπέρτατον των δημιουργημάτων διδάσκουσα αυτόν τα τε θεία τα τε ανθρώπινα”. Και θέτει ο ίδιος όμως την ερώτηση. “Αλλ’ οποία άρα γε επιστήμη; η θεολογία, η φιλολογία, η αστρονομία, η φυσική, η νομική, η ιατρική; Πάντως ουχί’ αλλ’ η αληθής σοφία αύτη είναι η επιστήμη των επιστημών ως περιέχουσα το καθόλου”. Και αμέσως παραθέτει τον ορισμό του Μ. Βασιλείου, ότι αληθής σοφία είναι «η επιστήμη των θείων και ανθρωπίνων πραγμάτων και των τούτοις αιτίων». Έτσι, δίνοντας την θεολογική διάσταση στην έννοια και στο γεγονός της επιστήμης, χωρίς καμιά απολύτως περιφρόνηση “εις τας κατά μέρος επιστήμας” όπως τας ονομάζει, προτρέπει τους νέους στην απόκτηση της επιστήμης αυτής. “Ταύτην την επιστήμην οφείλομεν να αποκτήσωμεν καθ’ ότι αύτη επιστέφει τους αγώνας και ανυψοί τον άνθρωπον”.

**

Κατ’ αυτό τον τρόπο εύγλωττα προσφέρει την γραμμή πλεύσεως που με μια ωραία φράση την χαρακτηρίζει ως “στάθμιση του βίου”. Το υπόλοιπο της ομιλίας του αφιερώνεται σε μια εμπέδωση της ανάγκης να γνωρίσει ο άνθρωπος τον εαυτόν του, να έλθει σε επίγνωση του οντολογικού του είναι, της ανθρωπίνης υπάρξεως. Αντιπαραβάλλει την γνώσι με την άγνοια, η οποία μυρία συνεπάγεται τα αμαρτήματα. Και μάλιστα, συνεχίζει, η άγνοια του εσωτερικού περιεχομένου του ανθρώπου “γεννά την οίησιν, τον τύφον και την αλαζονείαν, εξ ων το ιδιόβουλον γεννάται συμφέρον, όπερ υπεκκαίον τα συμφυή και σύντροφα πάθη, εκκρούει τους λογισμούς, και τας μεν προνούσας κακίας σμικρύνει, ή και αποκρύπτει, τας δε μη προνούσας αρετάς πλάττει, επιδεικνύει και απονέμει εαυτή· και ούτος είναι ο σκόπελος προς ον προσαράσσει και ναυαγεί. Το γαρ εξαπατάσθαι εαυτόν υφ’ εαυτού πάντων χαλεπώτατον”. Για να καταλήξει, ο σοφός και έμπειρος ανθρωπογνώστης ιεράρχης, στο συμπέρασμα “όθεν αναγκαίον το παράγγελμα “Γνώθι σαυτόν” όπως είναι και ο τίτλος κάποιου άλλου έργου του. Έτσι, ο διανοούμενος ιεροκήρυκας βεβαιώνει απόλυτα στην τελευταία παράγραφο της ομιλίας του ότι “αι επιστήμαι άνευ καλής αγωγής, άνευ του γνώθι σαυτόν μάλλον έβλαψαν ή ωφέλησαν”. Και διαπιστώνει: “Πόσοι επιστήμονες και σήμερα διά την έλλειψιν της θρησκευτικής αγωγής, διά την άγνοϊαν εαυτών, διά την άγνοϊαν των θείων και ανθρωπίνων πραγμάτων, διδάσκουσι ψυχοφθόρους διδασκαλίας και

παντοίας πλάνης μεστάς;”.

Πράγματι, ο άγιος Νεκτάριος με την πλατειά γνώσι και κατοχή της αρχαίας Ελληνικής φιλοσοφίας και της πατερικής γραμματείας, με την βαθειά και ακλόνητη πίστη του στον Χριστό και την εμβάθυνση στη θεία διδασκαλία Του καταθέτει μερικές πολύ επιγραμματικές μαρτυρίες και αλήθειες. Σ’ αυτό τον βοηθά η γλαφυρότητα του λόγου του, η πείρα του και η εκλεπτυσμένη πνευματικότητά του. Έτσι, δίνει στους νέους που σπουδάζουν το κριτήριο για να μπορούν να διακρίνουν την αληθινή από την ψευδή γνώσι και μόρφωση. Τους καθοδηγεί ουσιαστικά και ρεαλιστικά, σαν άριστος ψυχολόγος και παιδαγωγός και μπορεί και συνιστά στους ακροατές του πατρικά και ξεκάθαρα: “Όθεν, τέκνα εν Κυρίω αγαπητά, σοφίας της αληθούς επιστήμης ανάγκη να γίνετε ερασταί της διδασκούσης υμάς περί το υμών αυτών, οποίοι τινες εστέ, και περί Θεού οίός εστιν της γνωριζούσης υμίν τα τε θεία τα τε ανθρώπινα, ως καθ’ εαυτά έχουσι, και ποδηγετούσης ασφαλώς εις τρίβους ευθείας, προς τους τρίβους της ευσεβείας, δικαιοσύνης και αληθείας· διότι άνευ της κατ’ αρετήν ευσέβειαν και επιστήμην αγωγής, ανέφικτος ο ύψιστος του ανθρώπου προορισμός”.

Μεγάλες αλήθειες από ένα μεγάλο άνδρα. Πολύτιμες συμβουλές από ένα πεπαιδευμένο ιεράρχη. Τέτοιοι λόγοι, αποτελούν τα πνευματικά κεφάλαια που κληρονόμησαν οι νεοέλληνες. Και σε τέτοια μνημειακά κείμενα θα άξιζε και πάλιν να αναβαπτιστεί η νεότητα. Η σημερινή νεότητα που νοιώθει την υποβάθμιση του πολιτισμού μας και που την θωπεύει και την τρέφει η καταναλωτική κοινωνία. Τότε μπορεί να αφυπνιστεί η ναρκωμένη συνείδηση και να φωτιστεί για να οικοδομήσει μια νέα ζωή. Μια ζωή, γνήσια και αληθινή, όπως την περιμένει πάντοτε, ο της «τεθλιμμένης οδού», της ανεξικακίας και της καλωσύνης, άγιός μας Νεκτάριος.

<https://bit.ly/3Ej6vZk>